

Beden Eğitiminde Kullanılan Öğretim Stilleri: Mosston ve Ashworth Yelpazesi

Adem Karatut¹

Özet

Öğretmenlik mesleğinde farklı öğretim yöntem ve tekniklerini kullanmak dersi planlamak ve uygulama süreçleri için önemli derecede kolaylık sağlayacaktır. Derslerin daha verimli işlenmesinde doğru yöntem ve tekniğin seçimi son derece önemlidir. Beden eğitimi derslerinin uygulama süreci diğer branşların uygulamasına oranla daha aktif katılım gerektirmektedir. Bu sebeptendir ki beden eğitimi derslerinde kullanılacak öğretim yöntem, teknik ve öğretme stilleri hem öğretmenin hem de öğrencinin aktif olmasını sağlamalıdır. Bu bölümde beden eğitimi dersi öğretim stilleri konusunda yapılmış en kapsamlı çalışmalardan olan Mosston ve Ashworth'un beden eğitiminde kullanılan öğretim yaklaşım ve stilleri yer almaktadır.

GİRİŞ

Beden eğitimi dersi bilişsel, duyuşsal ve psikomotor becerilerin aynı anda kullanıldığı interaktif bir derstir. Beden eğitimi derslerinde bilinen öğretim yöntemlerinin ötesinde farklı ve etkili öğretim yöntemleri kullanmak önemlidir. Bu çerçevede alternatif öğretim yaklaşımlarının kullanılması hem öğretene hem de öğrenene için çeşitli avantaj ve kolaylıklar sağlayacaktır. “Beden eğitiminde kullanılan öğretim yaklaşımları ve stilleri Mosston ve Ashworth’un Öğretim Stilleri Yelpazesine göre “Sunuş” ve “Buluş” olmak üzere iki ana öğretim yaklaşımı içinde toplam 11 öğretim stilini içermektedir. Sunuş yolu yaklaşımında beş stil (Komut Stili (A), Alıştırma Stili (B), Eşli Çalışma Stili (C), Kendini Denetleme-Kontrol Stili (D) ve Katılım Stili (E)), Buluş yolu yaklaşımında ise 6 stil (Yönlendirilmiş Buluş Stili (F), Problem Çözme Stili: Tek Doğru (G), Problem Çözme Stili: Farklı Yollar Üretimi (H), Öğrencinin Tasarımı Stili (I), Öğrencinin Başlatması Stili (J)

1 MEB, Öğretmen, ademkaratut4641@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-1927-5656>

ve Kendine Öğretme Stili (K) yer almaktadır. Stiller öğretmen merkezli den öğrenci merkezliğe doğru bir sıralama izler (A-K) (Yanık, 2021).

1. Komut Stili (Stil A)

Komutla öğretim stilinde öğrenciler, öğretmen tarafından sunulan bir görevi doğru ve hızlı bir şekilde yerine getirmeyi öğrenirler. Komutla öğretim stilinde öğrenciler, öğretmen tarafından sunulan bir görevi doğru ve hızlı bir şekilde yerine getirmeyi öğrenirler. Öğretmen öğrencilere hareket etmeleri için işaret verir ve öğrenciler hareketi hep birlikte gerçekleştirir. Hareket dizisinin tamamlanmasının ardından öğretmen tarafından geri bildirim verilir. Bu öğretim tarzı genellikle lideri takip etmek olarak adlandırılır. A stilinde öğretmenin karar verme yetkisi maksimum düzeydeyken öğrencinin karar verme yetkisi minimum düzeydedir. Tüm hazırlık evresi, uygulama evresi ve değerlendirme evresi sonrası kararlar öğretmen tarafından verilir. Öğrencilerin rolü ‘öğretmen tarafından verilen kararları takip etmektir (Mosston & Ashworth, 1992). Bu stilde her dersin giriş aşamasında öğretmen öğrencilere ne yapacaklarını, rollerinin ne olduğunu ve kullanılan öğretim stiline özgü olarak öğretmenin rolünün ne olduğunu açıklar (Byra, Sanchez & Wallhead, 2014).

Komut stilinin belirleyici özelliği hassas performanstır-öngörülen bir yanıtın ya da performansın işaret üzerine yeniden üretilmesidir. Komut stilinin anatomisinde öğretmenin rolü tüm kararları vermek, öğrencinin rolü ise işaret üzerine bu kararları takip etmektir. Bu davranış sağlandığında, konu ve davranışta aşağıdaki hedeflere ulaşılır.

Tablo 1. Komut Stilinin Anatomisi (Mosston & Ashworth, 2008)

Konu Hedefleri	Davranış Hedefleri
➤ Bir modeli anında performansla yeniden üretmek	➤ Bireyi grubun normlarına göre sosyalleştirmek
➤ Performansın doğruluğunu ve hassasiyetini elde etmek	➤ Uygunluk sağlamak
➤ Anında sonuç elde etmek	➤ Tekdüzelik elde etmek
➤ Senkronize bir performans elde etmek	➤ Grup kimliği ve gururu oluşturmak - bir aidiyet duygusu
➤ Önceden belirlenmiş bir modele bağlı kalmak	➤ Birlik ruhunu geliştirmek
➤ Konu becerilerinde uzmanlaşmak	➤ İşaret üzerine talimatları takip etmek
➤ Kültürel gelenekleri ve ritüelleri sürdürmek	➤ Belirli estetik standartlara ulaşmak
➤ Zamanı verimli kullanmak	➤ Alışkanlıklar ve rutinler geliştirmek
➤ Daha fazla malzemeyi kapsamak	➤ Kültürel gelenekleri, törenleri ve ritüelleri sürdürmek
➤ Diğerleri	➤ Grupları veya bireyleri kontrol etmek
	➤ Güvenlik prosedürlerini aşlamak
	➤ Belirli bir disiplin türüne bağlı kalmak
	➤ Diğerleri

Aşağıdaki adımlarda, Komut stilinin anatomisinin uygulama için kılavuz olarak nasıl kullanılacağı açıklanmaktadır. Bu süreç hazırlık evresi, uygulama evresi ve değerlendirme evresi sonrası kararları içerir.

1.1. Hazırlık Evresi

Hazırlık evresi kararlarının amacı planlama yapmaktır. Planlama seti sırasında anatomideki tüm kararlar seçilen öğretme-öğrenme davranışına uygun olarak alınır. Hangi spesifik öğretme-öğrenme davranışının seçileceğine karar vermek, görev ve davranışa ilişkin hedefler hakkında kararlar alınarak belirlenir. Aşama sonunda bir ders planıyla sonuçlanacaktır.

1.2. Uygulama Evresi

Uygulama Evresi, gerçek yüz yüze uygulama zamanıdır. Uygulama Evresi kararlarının amacı, öğrencileri aktif katılıma dahil etmek ve Hazırlık evresi sırasında alınan kararları uygulamaktır. Düşünceyi eyleme geçirme zamanıdır.

1.3. Değerlendirme Evresi

Değerlendirme evresi, öğrenciye görevin performansı ve öğretmenin kararlarını takip etmede öğrencinin rolü hakkında geri bildirim sunar (Mosston & Ashworth, 2008).

2. Alıştırma Stili (Stil B)

Alıştırma stili beden eğitiminde en sık kullanılan stillerden biridir. Bu stil ile yapılan çalışmada ağırlık aktiviteye verilir. Öğrenciler kullanacakları aletleri ve hareketleri öğrenebilir ve pratik yapmak için yeterli zamana sahip olurlar. Amaç öğrencilere mümkün olduğunca çok uygulama fırsatı sağlamaktır. Bu stilde öğretmen konu ile ilgili ön bilgileri verir, araç ve gereçleri, disiplinleri ve kontrolleri tanıtırken, bazı konularda karar verme yetkisi öğretmenden öğrencilere aktarılır (Nebioglu, 2006). Alıştırma stilinin anatomisinde öğretmenin rolü, tüm konu ve mantıksal kararları vermek ve öğrencilere özel geri bildirim sağlamaktır. Öğrencinin rolü ise bireysel ve özel olarak bir hafıza/yeniden üretim görevini uygulamak ve bu sırada dokuz spesifik karar vermektir. Bunlar sırasıyla;

1. Konum
2. Görevlerin sırası
3. Görev başına başlangıç zamanı
4. Tempo ve ritim

5. Görev başına durma süresi
6. Aralık
7. Açıklama için soruların başlatılması
8. Kıyafet ve görünüm

9. Duruş olarak karşımıza çıkmaktadır. Uygulama stili, bu karar yapısına dahil edilebilecek sınırsız çeşitlilik nedeniyle belki de sınıfta en yaygın olanıdır. Uygulama stili, öğrenciyi sorumluluklara ve bağımsızlığa katılmaya davet eden bir öğretmen-öğrenci ilişkisidir. (Mosston & Ashworth, 2008).

Bu stil sonunda;

- Öğretmen ihtiyatlı karar vermenin geliştirilmesini vurgular.
- Öğretmen hem öğretmenin hem de öğrencinin bir stilin değerlerinin ötesine geçebileceğini kabul eder.
- Öğrenciler bireyselleştirme sürecinde yer alırken kendi kararlarının sonuçlarından sorumlu tutulabilirler.
- Öğrenciler bağımsız çalışmanın başlangıcını deneyimleyebilirler (Mosston & Ashworth, 2008).

3. Eşli Çalışma Stili (Stil C)

Eşli çalışma stili tanımıyla özellikleri sosyal etkileşimler, karşılık verme, anında geri bildirim alma ve vermedir (öğretmen tarafından sağlanan belirli kriterlere göre yönlendirilir). Karşılıklı stilin anatomisinde, öğretmenin rolü tüm konu, kriter ve istatistik kararları vermek ve gözlemciye (gözlem yapan öğrenci) geri bildirim sağlamaktır. Öğrenenlerin rolü ise ortaklık ilişkileri içinde çalışmaktır. Öğrenenlerden biri görevi yerine getiren ve Uygulama stili dokuz kararını veren kişi iken, diğer öğrenen öğretmen tarafından tasarlanan bir kriter tablosunu kullanarak görevi yerine getiren kişiye anında ve sürekli geri bildirim sunan gözlemcidir (Mosston & Ashworth, 2008). Bu tarzda öğretmen dersten önce karar verir ve performans kriterlerini öğrencilere aktarır. Ancak önceki stillerde öğretmenin sorumluluğunda olan değerlendirme, bu stilde gözlemleyen öğrenci tarafından yapılır. Eşli çalışma stili temel amacı öğrenciler arasında sosyal hoşgörünün ve iletişimin gelişmesini sağlamaktır (Nebioğlu, 2006).

Stile özgü çıkarımlar;

- Öğretmen, gözlemci ve uygulayıcı arasındaki sosyalleşme sürecini eğitimde arzu edilen bir hedef olarak kabul eder.

- Öğretmen, öğrencilere birbirlerine doğru ve objektif geribildirim vermeyi ve öğretmenin önemini kabul eder.
- Öğretmen, eşli çalışma stili bölümleri süresince geri bildirim verme gücünü öğrenciye kaydırabilir.
- Öğretmen, görevi yerine getiren (yapan) ile doğrudan iletişimden kaçınmayı gerektiren yeni bir davranış gösterir.
- Öğretmen, kendilerine verilen ek karar verme sürecinde öğrencilere güvenir.
- Öğretmen, davranışlarını Komut ve Uygulama stillerinin ötesine genişletmeye isteklidir ve öğrencilerin ek kararlar alırken bu yeni rolleri öğrenmeleri için gereken zamanı ayırır.
- Öğretmen, kendisinin bilgi, değerlendirme ve geri bildirim kaynağı konusunda tek merci olmadığı gerçekliğini kabul eder (Mosston & Ashworth, 2008).

4. Kendini Denetleme Stili (Stil D)

Kendini denetleme stilinde öğrenciler, öğretmenin belirlediği kriterlere göre kendi eylemlerini değerlendirirler. Böylece kendi performanslarının düzeyi hakkında yargılarda bulunurlar. Kendi performans gelişimlerini belirlemek için hareketlerini öğretmenin belirlediği kriterlerle karşılaştırırlar. Bu tarzda öğretmenin görevi öğrencilerin kendilerini doğru değerlendirmelerine yardımcı olmaktır. Ancak öğretmen öğrencilerin performanslarına ilişkin herhangi bir değerlendirme yapmaz (Nebioglu, 2006). Kendini Kontrol stilinin tanımlayıcı özellikleri, bir görevi yerine getirmek ve öğretmen tarafından sağlanan belirli kriterlerin rehberliğinde öz değerlendirme yapmaktır. Kendi Kendini Kontrol stilinin anatomisinde öğretmenin rolü tüm konu, kriter ve istatistiki kararları vermektir. Öğrencilerin rolü ise bağımsız olarak çalışmak ve öğretmen tarafından hazırlanan kriterlere göre kendi performanslarını kontrol etmektir. Bu davranış sağlandığında, konu ve davranışta aşağıdaki hedeflere ulaşılır:

Tablo 2. Kendini Denetleme Stilinin Anatomisi (Mosston & Ashworth, 2008)

Konu ile İlgili Hedefler	Davranış Hedefleri
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Görevi yerine getirirken bağımsızlık kazanmak ➤ Bireysel olarak pratik yaparak ve performansı değerlendirerek fiziksel performansta kinestetik farkındalık geliştirmek ➤ İçsel diziyi uygulamak ➤ Değerlendirme ve geri bildirim becerilerine özgü sıralamayı uygulamak ➤ Görev performansındaki hataları düzeltebilmek ➤ Aktif görev süresini artırmak ➤ Otomatik performansa yol açan içeriğe hakim olmak 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Öğretmene veya bir ortağa daha az bağımlı hale gelmek ve geri bildirim ve içerik edinimi için kendine güvenmeye başlamak ➤ Kişinin performansını doğrulamak için kriterler kullanmak ➤ Kişinin performansı hakkında dürüstlüğünü korumak ➤ Kişinin kendi sınırlamaları ile başa çıkabilmesi ➤ Kişinin performans yeterliliği hakkında öz farkındalık kazanması ➤ Bağımsızlığı ve kişisel motivasyonu geliştirmek ➤ İçsel motivasyon kapasitesini benimsemek için geri bildirim becerilerini geliştirmek ➤ yaparak bireyselleştirme sürecine devam etmek

Stile özgü çıkarımlar;

- Öğretmen öğrencinin bağımsızlığına değer verir.
- Öğretmen, öğrencinin kendi kendini izleme sistemleri geliştirme becerisine değer verir.
- Öğretmen, öğrencinin bu süreçte dürüst olacağına güvenir.
- Öğretmen, görevin performansına olduğu kadar öz kontrol sürecine de odaklanan sorular sorma sabrına sahiptir.
- Öğrenci özel olarak çalışabilir ve kendini kontrol etme sürecine katılabilir.
- Öğrenci kendini kontrol etmeyi gelişim için geri bildirim olarak kullanabilir.
- Öğrenci kendi sınırlarını, başarılarını ve başarısızlıklarını belirleyebilir (Mosston & Ashworth, 2008).

5. Katılım Stili (Stil E)

Kapsayıcı stilin belirleyici özelliği, farklı beceri derecelerine sahip öğrencilerin, performans gösterebilecekleri bir zorluk seviyesi seçerek aynı göreve katılmalarıdır. Kapsayıcı stilin anatomisinde öğretmenin rolü, görevlerdeki olası seviyeler ve lojistik kararlar da dahil olmak üzere tüm konu kararlarını vermektir. Öğrencilerin rolü ise görevdeki mevcut seviyeleri araştırmak, bir giriş noktası seçmek, görevi uygulamak, gerekirse görev seviyesinde bir ayarlama yapmak ve performansı kriterlere göre kontrol etmektir. Bu davranışa ulaşıldığında, konu ve davranış açısından aşağıdaki hedeflere ulaşılmış olur:

Tablo 3. Katılım Stilinin Anatomisi (Mosston & Ashworth, 2008)

Konu ile İlgili Hedefler	Davranış Hedefleri
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Bireysel performans farklılıklarını karşılamak ➤ Aynı görevdeki tüm öğrenciler için farklı içerik giriş noktaları sağlayan bir dizi seçenek tasarlamak ➤ Sürekli katılım için fırsatlar sağlayarak içerik edinimini artırmak ➤ İçerik ayarlama kararları için fırsatlar sunmak ➤ Aktif görev süresinin kalitesini artırmak 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Başlangıç performans seviyesini seçerek bir göreve giriş noktası hakkında karar vermeyi deneyimlemek ➤ Bir performans ölçütü kullanarak öz değerlendirme becerilerini uygulamak ➤ Sürekli içerik katılımını sürdüren uyum kararları almayı deneyimlemek ➤ Performans yeteneklerindeki bireysel farklılıkların gerçekliğini kabul etmek ➤ Kişinin istekleri ile performansının gerçekliği arasındaki uyum veya uyumsuzlukla başa çıkmayı öğrenmek ➤ Özgüvene özgü becerileri uygulamak ➤ Uygun seviye seçiminde dürüstlük ve öz değerlendirmede dürüstlük uygulamak

5.1. Stilin Amaçları

- Öğrencilerin aktif katılımını sağlamak.
- Bireysel farklılıkları göz önünde bulunduram bir ortam oluşturmak.
- Kişiye beceri seviyesinde harekete başlama olanağı sunmak.
- Harekette başarılı olmak için geri dönme fırsatı vermek.
- Kişinin amaçladığı sonuç ile performansın gerçekliği arasındaki bağlantıyı görmesini sağlamak (Demirci, 2006).

Bu tarzın amaçları, bir göreve katılmak ve görevi yerine getirebileceğiniz bir zorluk seviyesi seçmeyi öğrenmek ve kendi çalışmanızı kontrol etmektir (Mosston & Ashworth, 2008).

Tablo 4. Katılım Stili öğretmen ve öğrenci rolleri (Mosston & Ashworth, 2008)

Öğrencinin rolü	Öğretmenin rolü
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Uygulama Tarzının dokuz kararını vermek ➤ Görevin farklı seviyelerini incelemek ➤ Kendisine uygun seviyeyi seçmek ➤ Görevi gerçekleştirmek ➤ Kendi çalışmasını öğretmen tarafından hazırlanan kriterlere göre kontrol etmek ➤ Öğretmene açıklama için sorular sormak 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Görevi ve görev içindeki seviyeleri hazırlamak ➤ Görev seviyeleri için kriterler hazırlamak ➤ Öğrencilerin sorularını yanıtlamak için ➤ Öğrenci ile iletişimi başlatmak için

6. Yönlendirilmiş Buluş Stili (Stil F)

Yönlendirilmiş buluş stiline belirleyici özelliği, kişiyi önceden belirlenmiş bir yanıtı keşfetmeye yönlendiren soruların mantıksal ve sıralı tasarımıdır. Yönlendirilmiş buluş stiline anatomisinde, öğretmenin rolü, keşfedilecek hedef kavram ve öğrenci için soruların sıralı tasarımı dahil olmak üzere tüm konu kararlarını vermektir. Öğrencinin rolü ise cevapları keşfetmektir. Bu, öğrenenin öğretmen tarafından seçilen konu dahilinde konunun bölümleri hakkında karar verdiği anlamına gelir. Bu davranışa ulaşıldığında, konu ve davranışta aşağıdaki hedeflere ulaşılmış olur:

Tablo 5. Yönlendirilmiş Buluş Stiline Anatomisi (Mosston & Ashworth, 2008)

Konu ile İlgili Hedefler	Davranış Hedefleri
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Belirli bir görev içindeki adımların birbiriyle bağlantısını keşfetmek için ➤ "Hedef "i, kavramı, ilkeyi ve fikri keşfetmek ➤ Adım adım buluş sürecini deneyimlemek mantıksal olarak daha geniş kavramlara götüren sıralı keşif becerileri geliştirmek. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Buluş eşliğini geçmek ➤ Öğrencinin yakınsak düşünmeyi temsil eden kavram ve ilkeleri keşfetmesini sağlamak ➤ Öğrenciyi uyarıcı (öğretmen veya vekil tarafından verilen) ve keşfedilen yanıt arasında kesin bir bilişsel ilişkiye dahil etmek ➤ Hem öğretmene hem de öğrenciye bilişsel ekonomiyi, yani bir hedefe ulaşmak için minimum, doğru ve mantıklı adımlar kullanmayı öğretmek ➤ Buluş eylemine katılıma elverişli etkili ve duygusal bir iklim geliştirmek ➤ Öğrenciye "Buluş" anını yaşatmak

7. Problem Çözme Stili (Tek Doğru) (Stil G)

Öğretmen tek cevaplı bir problem tasarlar ve öğrencilerin öğretmenin hazırladığı görevleri tek başına, ikili veya grup halinde yerine getirirken problemi keşfetmelerine olanak tanır. Öğretmen problemi tasarlar ve öğrencilerin cevabı keşfetmelerine yardımcı olacak görevleri planlar. Öğrenci problemin çözümünü bulmaya çalışırken öğretmenin hazırladığı görevleri yapmaya çalışır. Kavramları ve stratejileri öğrenmek için oyunla işbirliği yapmak için harika bir stildir (Aracı, 2007). Problem çözme stiline tanımlayıcı özelliği, yakınsak bir süreç kullanarak doğru (önceden belirlenmiş) yanıtı keşfetmektir. Problem çözme stiline anatomisinde öğretmenin rolü, keşfedilecek hedef kavram da dahil olmak üzere konuya ilişkin kararlar vermek ve öğrenciye iletilecek tek soruyu tasarlamaktır. Öğrencinin rolü ise, cevapları keşfetmek üzere içerikle ilgili bağlantıları sırayla kurmak için akıl yürütme, sorgulama ve mantık yürütmektir. Bu davranışa ulaşıldığında, konu ve davranış açısından aşağıdaki hedeflere ulaşılmış olur:

Tablo 6. Yönlendirilmiş Buluş Stiline Anatomisi (Mosston & Ashworth, 2008)

Konu ile İlgili Hedefler	Davranış Hedefleri
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Bir sorunun tek doğru cevabını veya bir sorunun tek doğru çözümünü keşfetmek ➤ Mantıksal olarak bağlandığında nihai yanıtı götüren içerik dizisini keşfetmek ➤ İçerik hakkında düşünmek için bir model keşfetmek 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Tek bir doğru yanıtın üretilmesi olan yakınsak keşifle meşgul olmak ➤ Mantık, muhakeme ve sıralı problem çözme becerilerini etkinleştirmek ➤ Belirli bir dizi oluşturmak ve sorunu çözecek geçici hiyerarşiyi üreten bilişsel işlemleri araştırmak ➤ Bilişsel ve duygusal heyecanı deneyimlemek için buluş deneyimine eşlik etmek

8. Problem Çözme Stili (Farklı Yollar Üretimi) (Stil H)

Öğrenciler tek bir soruya bir veya daha fazla cevap üretirler. Bu sorunun durumuna bağlıdır. Yönlendirilmiş Buluştaki gibi yol gösterici ipuçları verilmez. Öğrenci, belirli parametreler çerçevesinde seçilen konu üzerinde birtakım çalışmalar yapar; onu bilmenin ötesine geçmeye teşvik eder. Araştırma sonucunda ortaya bir buluş çıkar (Aracı, 2007). Problem Çözme Stiline tanımlayıcı özelliği, belirli bir bilişsel işlem dahilinde tek bir soruya/duruma yönelik farklı (çoklu) yanıtlar keşfetmektir. Problem Çözme Stiline Anatomisinde, öğretmenin rolü, konu başlığı ve öğrenciye iletilecek belirli sorular ve lojistik hakkında kararlar vermektir. Öğrencinin rolü ise belirli

bir soruya yönelik çoklu tasarımları/çözümleri/yanıtları keşfetmektir. Bu davranışa ulaşıldığında, konu ve davranış açısından aşağıdaki hedeflere ulaşılmış olur:

Tablo 7. Problem Çözme Stilinin Anatomisi (Mosston & Ashworth, 2008)

Konu ile İlgili Hedefler	Davranış Hedefleri
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Bir soru veya soruna yönelik birden fazla yanıt veya çözüm keşfetmek ve üretmek ➤ Belirli bilişsel işlemlerde farklı üretim deneyimlemek ➤ İçerik sınırlarını genişletmek-herhangi bir içerikte alternatif olasılıkların var olabileceğini keşfetmek ➤ İçerikteki bazı unsurları statik olmaktan ziyade gelişen ve evrilen unsurlar olarak görmek ➤ Çözümleri doğrulama ve belirli amaçlar için düzenleme becerisini geliştirmek 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Farklı kişilerde bulunmak - bir uyarıcıyı tatmin edebilecek birden fazla yanıt üretmek ➤ Uyarı tarafından belirlenen bilişsel işlemlerde iraksak düşünmeyi etkinleştirmek ➤ Alternatif fikirler üretme riskini göze alarak hafızanın ötesine geçmek için duygusal, bilişsel ve sosyal olarak yeterince güvenli olmak ➤ Bir bireyin sorunlara veya konulara farklı şekillerde yaklaşabileceğini kabul etmek ➤ Başkalarının fikirlerine tahammül etmek ➤ Fikir üretiminin yaratabileceği duygusal ve bilişsel enerjiyi hissetmek ➤ Uygun olduğunda, İndirgeme Sürecine dahil olmak (P-F-D süreci: Çözümleri incelemek için; Olası → Uygulanabilir → Arzu Edilen süreç)

9. Öğrencinin Tasarımı Stili (Bireysel Program Stili) (Stil I)

Öğrenci bireysel kapasitesini artırmak amacıyla öğretmen rehberliğinde etkinlikleri kendisi planlar, uygular ve değerlendirir. Soruyu düzenleyen kişi öğretmen olduğundan öğretmen ile öğrenci arasında güçlü bir bağ kurulur. Öğrenci soruyu ve problemi bulur ve düzenler (Aracı, 2007). Öğrenen tarafından tasarlanan bireysel program (B.P.) stilinin belirleyici özelliği, her bir öğrenenin bir konuyu veya sorunu çözen bir yapıyı keşfetme bağımsızlığıdır. Öğrenci tarafından tasarlanan bireysel program stilinin anatomisinde, öğretmenin rolü öğrenciler için genel konu lojistik kararları vermektir. Öğrencinin rolü ise genel konu başlığının nasıl araştırılacağına dair kararlar vermektir: genel konu içerisinde belirli bir odağa yönlendiren sorular üretmek, süreç ve prosedürlerin belirlenmesiyle sonuçlanan sorular üretmek,

çözümleri/hareketleri keşfetmek ve performans kriterlerini belirlemek. Bu davranışa ulaşıldığında, konu ve davranışta aşağıdaki hedeflere ulaşılmış olur:

Tablo 8. Öğrencinin Tasarımı Stilinin Anatomisi (Mosston & Ashworth, 2008)

Konu ile İlgili Hedefler	Davranış Hedefleri
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Fikirleri kendi başına keşfetmek, yaratmak ve düzenlemek ➤ Karmaşık bir konuyu uzun bir süre boyunca ele alan bir konu geliştirmek ➤ Bir konuyu araştırmak ve incelemek için sistematik bir sürece dahil olmak ➤ Performans ve değerlendirme standartlarını kendi başına belirlemek 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Düşünme ve performanstaki bireysel farklılıklara uyum sağlamak ➤ Öğrencinin nispeten uzun bir süre boyunca artan bağımsızlığı deneyimlemesi için bir fırsat sağlamak ➤ Azim ve kararlılık göstermek ➤ Bireylerin kendi kendilerini yönetmeleri için fırsatlar sağlamak

10. Öğrencinin Başlatması Stili (Stil J)

Öğrenen İnisiatifli stilin belirleyici özelliği, öğrenenin öğrenme deneyimini başlatması ve tasarlama sorumluluğunu üstlenmesidir. Öğrencinin başlatması stilinin anatomisinde, öğrenenin rolü bu davranışı bağımsız olarak başlatmak ve etkide hangi öğretme-öğrenme davranışlarının kullanılacağı da dahil olmak üzere etki öncesi tüm kararları vermek ve etki sonrası için kriter kararlarını oluşturmaktır. Öğretmenin konu hakkında yeterli olması koşuluyla, öğretmenin rolü artık öğrenenin öğrenme deneyiminde maksimum karar vermeye hazır olduğunu kabul etmek, destekleyici olmak ve öğrenenin isteklerine göre katılım sağlamaktır. Bu davranış sağlandığında, konu ve davranışta aşağıdaki hedeflere ulaşılır:

Tablo 9. Öğrencinin Başlatması Stilinin Anatomisi (Mosston & Ashworth, 2008)

Konu ile İlgili Hedefler	Davranış Hedefleri
<p>Şu kişileri onurlandırmak için:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Kendi seçtiği bir alanda fikirleri keşfetmek, yaratmak ve geliştirmek için bir öğrenme deneyimi başlatmayı seçen. ➤ Çok yönlü bir öğrenme deneyimi başlatmayı seçen. 	<p>Bireyi onurlandırmak için:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Bağımsız olmayı seçen. ➤ Kendi öğrenme deneyimini yaratma sorumluluğunu üstlenerek kendisine meydan okumayı seçen. ➤ Sınıfın geri kalanına sunulan faaliyetlerin sınırlarının ötesine geçme ihtiyacı duyan.

11. Kendi Kendine Öğretme Stili (Stil K)

Kendi Kendine Öğretme stiline tanımlayıcı özelliği bireysel azim ve öğrenme arzusudur. Kendi Kendine Öğretme stiline anatomisinde birey hem öğretmen hem de öğrenci rollerine katılır ve tüm kararları etki öncesi, etki ve etki sonrası setlerde alır. Bu davranış gerçekleştiğinde bireyin konu ve davranışta belirlediği hedeflere ulaşılmış olur. Bu davranışın kesin olarak belirlenmiş bir hedefleri yoktur: birey hedefleri seçer. Spektrum'un iç mantığı, bir kişinin -anatomideki- tüm kararları kendisi adına vermesinin aslında mümkün olduğunun farkına varılmasına yol açar. Bu davranış sınıfta bir öğretmen tarafından başlatılamaz veya atanamaz. Ancak bireyin kendi kendine öğretmeyle meşgul olduğu durumlarda bu durum ortaya çıkar.

Tablo 10. Öğretme stilleri kümelerinin özellikleri (Mosston & Ashworth, 2008)

A-E Stillerinin Ortak Özellikleri Hedefleri	F-K Stillerinin Ortak Özellikleri Hedefleri
<ol style="list-style-type: none"> 1. Öğretmen ve/veya öğrenci tarafından bilinen bilgi ve becerilerin yeniden üretilmesi. 2. Konu somuttur, temel olarak gerçekleri, kuralları ve belirli becerileri içerir. (Temel bilgi, sabit bilgi). 3. Sunulan modele öykünerek görevi yerine getirmek için doğru bir görüntü (yakınsak ya da iraksak yol) vardır. 4. Pratik yapmak ve modele uymayı öğrenmek için zamana ihtiyaç vardır. 5. Hafıza ve hatırlama ana bilişsel işlemlerdir. 6. Geri bildirim spesifik ve görevin performansına ve modele uygunluğuna atıfta bulunur. 7. Bireysel farklılıklar sadece öğrencinin fiziksel ve duygusal sınırları dahilinde kabul edilir. 8. Sınıf iklimi (öğrenme ortamının ruhu) modelin uygulanması, tekrar ve hataların azaltılması üzerine kuruludur. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Öğrenci ve/veya öğretmen için yeni olan bilgi ve becerilerin üretilmesi. 2. Konu değişkendir, temel olarak kavramlar, stratejiler ve ilkelere oluşur. 3. Tasarım ve uygulamada alternatifler gereklidir. Taklit edilecek tek bir model yoktur. 4. İlgili bilişsel süreçler için zamana ihtiyaç vardır. 5. Alternatifler ve seçenekler üretmeye ve kabul etmeye elverişli duygusal bir sınıf iklimi geliştirmek için zamana ihtiyaç vardır. 6. Bilişsel işlemler karşılaştırma, zıtlık kurma, kategorize etme, problem çözme ve icat çıkarmadır. 7. Keşif ve yaratıcılık bu bilişsel işlemlerle beslenir. 8. Öğrencinin keşfi, yakınsak ve iraksak süreçler veya her ikisinin bir kombinasyonu yoluyla geliştirilir. 9. Geri bildirim, tek bir çözüm değil, alternatifler üretmeyi ifade eder. Üretim miktarı, hızı ve türündeki bireysel farklılıklar, bu tarzların sürdürülmesi ve devam ettirilmesi için esastır. 10. Sınıf iklimi (öğrenme ortamının ruhu) araştırmaya, alternatiflerin geçerliliğini incelemeye ve bilinenin ötesine geçmeye yöneliktir.

SONUÇ

Beden eğitimi dersinde kullanılan öğretim stilleri öğretmen merkezli den öğrenci merkezliye ilerlemekte ve kullanılan stile göre ana unsurun kim olacağı belirlenmektedir. İlk olarak öğrenme aşamasında öğretmenin etkililiği fazla iken sonraki aşamalarda öğrenci rolünün daha çok olduğu stiller etkili olmaktadır. Şunuş yöntemlerinden buluş yöntemlerine doğru ilerlenmesi her aşamadan sonra öğrenciyi daha çok yaparak yaşayarak öğrenme adımına ilerletmektedir. Bu yöntemlerle öğretmenin rehberliğinde öğrenen öğrenci ilerleyen aşamalarda kendini keşfederek buluş yoluyla daha kalıcı bir öğrenme gerçekleştirmektedir. Mosston ve Ashworth stilleri günümüzde hala en etkili öğretim stilleri olarak kullanışlılığını korumaktadır.

KAYNAKÇA

- Aracı, H. (2007). Yapılandırmacı Yaklaşımla Beden Eğitimi ve Spor Etkinlikleri, 1. Baskı, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, s: 18-23.
- Byra, M., Sanchez, B., & Wallhead, T. (2014). Behaviors of students and teachers in the command, practice, and inclusion styles of teaching: Instruction, feedback, and activity level. *European Physical Education Review*, 20(1), 3-19.
- Demirci, A. (2006). İlköğretimde Beden Eğitimi Uygulamaları, 1. Baskı, Değişim Yayınları, İstanbul, s: 32-43.
- Mosston, M., & Ashworth, S. (2008). Teaching physical education. First Online Edition. UlaşımAdresi:https://spectrumofteachingstyles.org/assets/files/book/Teaching_Physical_Edu_1st_Online.pdf. ulaşım tarihi: 11.11.2023
- Mosston, M., & Ashworth, S. (1994). Teaching Physical Education, 4th ed. New York: Macmillan.
- Nebioğlu, D. (2006). Beden Eğitimi Dersi Genel Esasları ve Planlaması Dene-timi. 2. Baskı, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, s: 128-445.
- Yanık, M. (2021). Beden Eğitimi Öğretim Stilleri. Sivrikaya, A.H. (Ed) Spor Biliminde Öğreten Sorular. Ankara: Akademisyen Kitabevi.